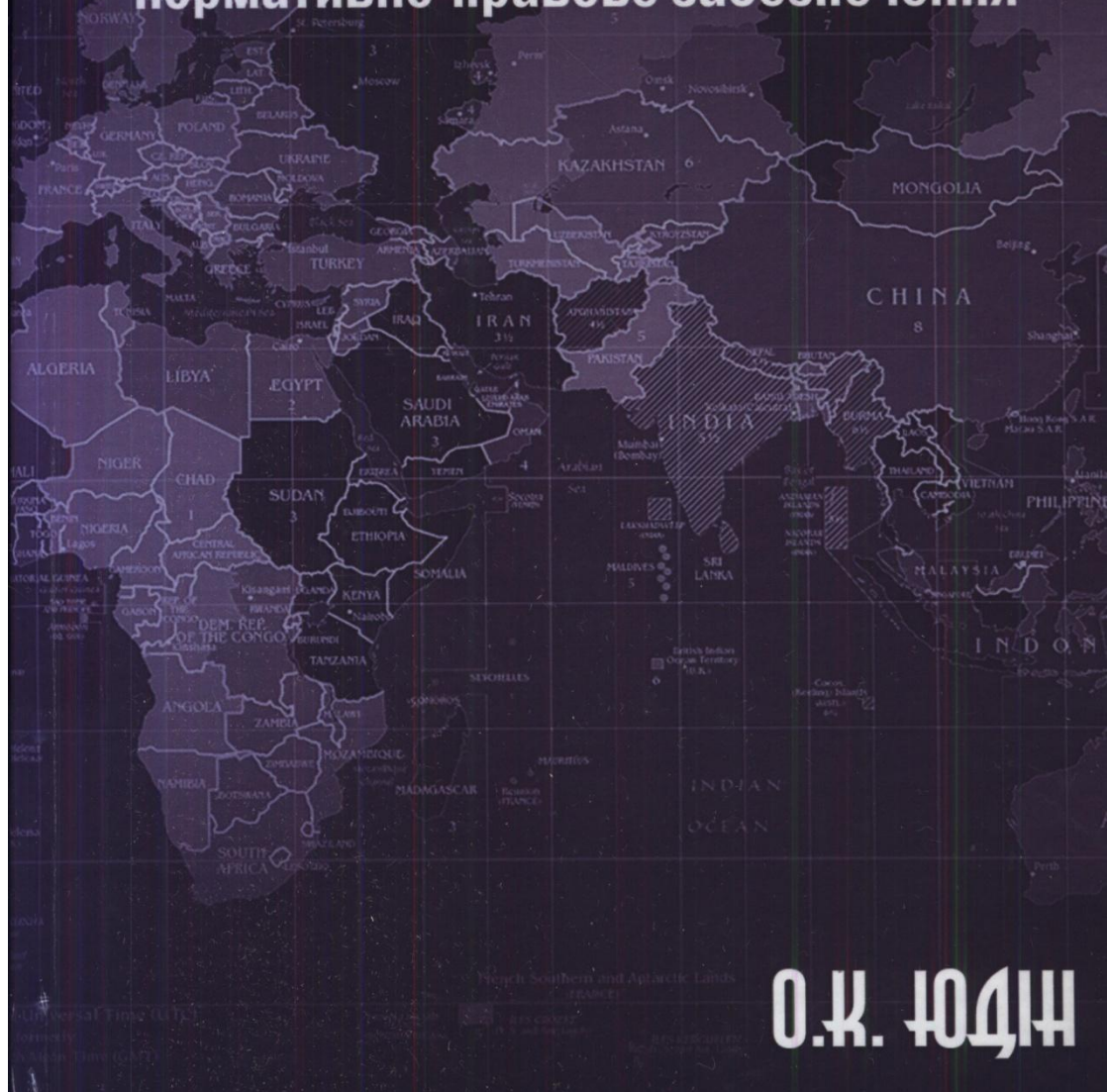

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

нормативно-правове забезпечення

УДК 004.056.5 (0758)
ББК з 880-021я7
Ю 163

Рецензенти:

О. М. Новіков — д-р техн. наук, проф.,
(Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»);

В. В. Матвійчук — канд. юрид. наук, проф.,
(Київський національний університет внутрішніх справ);

Л. Н. Беркман — д-р техн. наук, проф.,
(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій)

Затверджено Міністерством освіти і науки України
(лист № 1/11-11799 від 22.12.2010)

Юдін О. К.

Ю 163 Інформаційна безпека. Нормативно-правове забезпечення:
підруч. / О. К. Юдін. — К. : НАУ, 2011. — 640 с.
ISBN 978-696-022-5

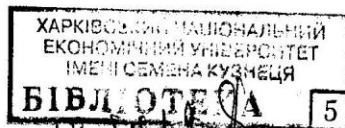
Викладено ряд сучасних теоретичних та практичних підходів до вирішення організаційно-технічних та нормативно-правових завдань реалізації процесу захисту інформаційних ресурсів в інформаційно-комунікаційних системах. Ґрунтовно розглянуто нормативно-правове та законодавче врегулювання таких напрямів інформаційної безпеки, як забезпечення функціонування національної системи конфіденційного зв'язку, захисту інформації в автоматизованих та телекомунікаційних системах, побудови комплексних систем захисту інформації, захисту інформації в комп'ютерних системах та мережах, сфери криптографічного та технічного захисту інформації, питання електронно-цифрового підпису тощо. Поряд з вітчизняним законодавчим та нормативно-правовим забезпеченням інформаційної безпеки детально висвітлено завдання нормативно-правового та організаційно-технічного врегулювання питань захисту інформації на базі міжнародних вимог та стандартів.

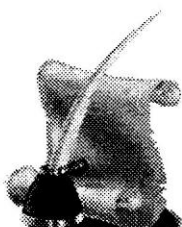
Для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Безпека інформаційних і комунікаційних систем».

УДК 004.056.5 (0758)
ББК з 880-021я7

© Юдін О. К., 2011
© НАУ, 2011

ISBN 978-696-022-5

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	7
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	9
ВСТУП	22
РОЗДІЛ 1. Система нормативно-правового та організаційного управління інформаційною безпекою	25
1.1. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення. Питання термінології та базових визначень галузі	25
1.2. Властивості інформаційної системи та її ресурсів як предмета захисту	33
1.3. Інформаційна безпека. Суб'єкти та об'єкти захисту	47
1.4. Основні напрями забезпечення інформаційної безпеки	50
1.5. Нормативно-правовий захист інформації	63
РОЗДІЛ 2. Загальне законодавче забезпечення інформаційної безпеки	74
2.1. Основний закон України	74
2.2. Власність інформаційних ресурсів	77
2.3. Авторське право. Розвиток державної системи правової охорони інтелектуальної власності	79
2.4. Стандартизація, метрологія та сертифікація	88
2.5. Система електронного документообігу	90
РОЗДІЛ 3. Захист інтересів держави в інформаційній сфері	97
3.1. Основні заходи щодо захисту інформаційних ресурсів держави	97
3.2. Концепція формування системи національних електронних інформаційних ресурсів	100
3.3. Реалізація державної політики у сфері захисту інформаційних ресурсів	104

3.4. Концепція національної безпеки України	111
3.5. Концепція та доктрина інформаційної безпеки	119
3.6. Захист державної таємниці.....	144
РОЗДІЛ 4. Сфера інформатизації та науково-технічної діяльності.....	150
4.1. Інформатизація держави.....	150
4.2. Концепція Національної програми інформатизації	160
4.3. Науково-технічна інформація	167
4.4. Наукова та науково-технічна діяльність сфери інформатизації	171
4.5. Наукова та науково-технічна експертиза.....	177
РОЗДІЛ 5. Сфера зв'язку та радіочастотного ресурсу держави	185
5.1. Організаційно-правові та економічні основи діяльності в галузі зв'язку	186
5.2. Радіочастотний ресурс та система його розподілу	190
5.3. Національна система конфіденційного зв'язку	203
5.4. Система надання послуг конфіденційного зв'язку	205
5.5. Сфера телекомунікації, концепція розвитку.....	208
5.6. Захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах	215
5.7. Комплексна система захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі.....	221
РОЗДІЛ 6. Сфера технічного захисту інформації в Україні	227
6.1. Концепція технічного захисту інформації в Україні	230
6.2. Організаційні та правові засади технічного захисту інформації в Україні	238
6.3. Контроль за функціонуванням системи технічного захисту інформації.....	241
6.4. Державна експертиза у сфері технічного захисту інформації	247
6.5. Порядок проведення робіт із сертифікації засобів ТЗІ.....	262
6.6. Створення комплексів технічного захисту інформації. Атестація комплексів.....	266
6.7. Базові рекомендації технічного захисту інформації від витоку каналами побічних електромагнітних випромінювань і наведень.....	298

РОЗДІЛ 7. Сфера криптографічного захисту інформації	313
7.1. Базові поняття криптографії	314
7.2. Порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні	320
7.3. Правовий статус та порядок використання електронного цифрового підпису	322
7.4. Розроблення, виготовлення та експлуатація засобів криптографічного захисту конфіденційної інформації	340
7.5. Порядок проведення сертифікації засобів криптографічного захисту інформації	356
7.6. Державна експертиза у сфері криптографічного захисту інформації	362
7.7. Порядок проведення технічного нагляду за сертифікованими засобами криптографічного захисту інформації	365
7.8. Порядок забезпечення режиму безпеки на підприємствах, установах та організаціях, які здійснюють підприємницьку діяльність, спрямовану на криптографічний захист інформації	368
РОЗДІЛ 8. Захист інформації в автоматизованих системах	374
8.1. Основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах	374
8.2. Служба захисту інформації в автоматизованих системах	377
8.3. Класифікація автоматизованих систем і стандартні функціональні профілі захищеності оброблюваної інформації від несанкціонованого доступу	412
8.4. Технічне завдання зі створення комплексної системи захисту інформації засобами в автоматизованій системі	419
РОЗДІЛ 9. Захист інформації в комп'ютерних системах та мережах	429
9.1. Загальні положення про захист інформації в комп'ютерних системах	429
9.2. Критерії оцінювання захищеності інформаційних систем від несанкціонованого доступу	449
9.3. Порядок створення, впровадження, супроводження та модернізації засобів технічного захисту інформації від несанкціонованого доступу	474
9.4. Рекомендації щодо технічного захисту інформації в автоматизованих системах від витоку технічними каналами	477

РОЗДІЛ 10. Захист інформації на програмно-керованих автоматизованих телефонних станціях	481
10.1. Положення про технічний захист інформації на програмно-керованих автоматизованих телефонних станціях загального користування	481
10.2. Методика оцінювання захищеності інформації на програмно-керованих автоматизованих телефонних станціях загального користування	501
10.3. Функціональні послуги захисту на програмно-керованих автоматизованих телефонних станціях загального користування	517
10.4. Специфікація гарантій захисту інформації на програмно-керованих автоматизованих телефонних станціях загального користування	524
10.5. Порядок виконання робіт з технічного захисту інформації на програмно-керованих автоматизованих телефонних станціях загального користування	528
РОЗДІЛ 11. Система управління інформаційною безпекою на базі міжнародних вимог та стандартів	547
11.1. Загальний аналіз міжнародних стандартів та вимог	547
11.2. Загальні відомості про вимоги та критерії оцінювання безпеки інформаційних ресурсів	551
11.3. Система управління інформаційною безпекою. Методи забезпечення безпеки	555
11.4. Практичні правила управління інформаційною безпекою	567
11.5. Методики розрахунку ризиків компанії	606
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	626